

יהודי הדממה

זהו הזמן להיזכר ביהודי הדממה.

לא יהודי ברית המועצות, אלא היהודים שבארצות-החופש. אותם המרימים את קולם נגד כל עוול, הצועדים נגד האפארטהייד בדרום-אפריקה, הלוחמים למען הזכויות של יהודי ברית-המועצות, המפגינים נגד העריצות בצ'ילה.

המוכים אדם כאשר מדובר על המתרחש אצלנו.

אלי יזל, למשל. חתן פרסי נובל. בשעה שקורה מה שקורה בעזה ובגדה הוא עורך מסעי פירסומת לאושוויץ (זה תמיד טוב). ואחר-כך הוא עורך מיבצעי פירסומת בצרפת. ג'ימיק גאנזי: לכנס את חתני פרס-נובל בעבר, לרדון על הכעיות הגדולות של העולם. אצל פרנסואא מיטראן, פוליטיקאי צרפתי הזקוק מאוד לרימום, לקראת הבחירות הבאות לנשיאות. כשהאורחים הם אנשים כמו הנרי קסינג'ר, רבי הטבחנים של ויאטינאם וקאמי

יזל

בוריה, חתן פרס-נובל לשלום. לא דובר שם, כמובן, על הכעיות הקטנה שלנו. ריברו רק על הכעיות הגדולות.

יהודי רממה. גדולי המוסר, המגלגלים את העיניים השמימיות, המדברים בליהרף נגד העוול ולמען הצדק בכל מקום בעולם — חוץ ממקום אחר.

המקום שהוא מדינת היהודים.

קינו כחול וכעכבר

מרוע יקרא אדם לסיפור את זה וזה בסופוֹף לך תרע. אני לא הכנתי את השם עד שעיניתי במקור, במידבר ב'א: "על כן ייאמר בספר מילחמותי: את זה וב כסופה ואת הנחלים ארנון." והכוונה היא: עברנו את זה (שם מקום או נחל) אשר בגליל-לסופה, בארץ מואב. אבל אפשר גם לחשוב שעברנו את המקום בסערה. זהו סיפורו החדש של עמוס קינו, העומד להופיע בעוד כמה ימים.

זה נראה כמו סיפור-מתח בדיוני. הגיבור, ששמו עמוס קינו, חוזר הביתה. אשתו אינה מכירה אותו, טוענת שהוא טרדן משוגע וקוראת למיטרה. הוא נשלח לבית-חולים לחולייתו. שם מתברר לו שהכל בטוחים שהוא אדם אחר. ואכן, ככיסו מצויים תעודת-זהויות והמפתחות של האדם האחר.

בלית ברירה הוא מתחיל לחיות את חיו של האדם ההוא, גר בכיתו, מפשפש בניירות כדי לגלות את זהותו החדשה, פוגש את חבריו, המכירים אותו היטב, וכך הוא מגלה הרבה פרטים על עברו.

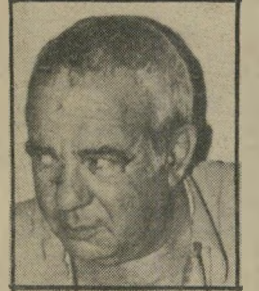
זה יכול היה להיות ג'ימיק ספרותי בלבד, כמו סיפורו של מקס פריש השווייצרי, אני לא סטילרו

אך תוך כדי קריאה מתברר כי קינו אימץ לעצמו את הגימיק למען מטרה רצינית. וזהו אוטוביוגרפיה אמיתית. אך הטכניקה של חילופי-הזהויות מאפשרת לו לשחק בעברו כמו תחול בעכבר, להעלות עובדות (כולן אמיתיות) ולשמט אותן, להעמיד פנים כאילו חלק מן העובדות אינו

אלא פרייהדיון. זהו מישחק באבסורד, כמעט כסכיופרינה. אבל זהו כנוניקה מצויינת כדי לטפל בנושאים מכאיבים, נושאים שאין רצון לברר אותם יותר מדי, לרדת עד לתחתיתם, לספר את סיפורם עד הסוף. בערות טכניקה זו מרק קינו סביב קטעים מעברו, כמו תחול מסיכוי לקערה של חלב רותח, נוגע ולא נוגע, מתקרב ומתרחק. הוא מזכיר — בפעם הראשונה בחייו, כמדומני — את העובדה שאביו החלף מרוטטוב, היה מאושפך בבית-חולים לחולי-נפש, אך עובר מיד לנושא אחר, כך שהקורא נשאר תמה אם אכן זה קרה, או שזהו פרייהדיון של איש בעל זהות שאולה. חבריו של קינו בלחי, אמו הנהדרת (שאותה היכרתי והערצתי), פעולות המחותרת, הווי השומר הצעיר, הפצצה בבית השר — כל אלה מופיעים ונעלמים שוב ושוב.

זהו אוטוביוגרפיה חמקנית, המגלה טפח ומסתירה טפחיים. למראית-עין — תיאטרון-אבסורד בנוסח המקובל של קינו. אך למעשה ניסיון של קינו להתמודד עם עברו ועם ההווה, מבלי להכאיב לעצמו יותר מדי.

יתכן שזהו הטוב בספריו של קינו עד כה. אבל אינני אובייקטיבי. אני מכיר יותר מדי קטעים בעברו של גיבור הסיפור, על זהויותיו השונות.

קינו

עלי באריקות ניפגש

ניפגש

לערכי אורח-ישראל אסור להניף דגל פלסטיני, לשיר שירים לאומניים ולדקלם את יצירותיו של המשורר מחמוד דרוויש, שהוא חבר הוועדה הפועל של אש"ף. כל אלה הם מעשים המהווים שהדותה עם אירגוני-טרור, על פי חוק.

אבל מותר לערכי לשיר, ענוד לא אבדה ח'קווחנו/ להיות עם חופשי בארצנו אין זו וכות בלבד, אלא גם חובה.

מותר לערכי לשיר, בכל פה ובפרסהיה: שתי גדות לירדן/ זו שלנו, זו גם כן. זה ממש רציו.

ביום שבו מספר העיתון על ילד שגורה במחנה ג'באליה מותר למורה ערבי ללמד את שירו של חיים נחמן ביאליק, על השחיטה: וקסה כזאת, ניקמת דם ילד קפן עוד לא ברא השמן.

נראה לי שסוכן חשאי של אש"ף הסתנן לצמרת משרד-החינוך ופיתה אותה להכניס את הספרות הציונית לבתי-הספר הערביים. וכך מתחנך דור שלם של צעירים ערביים על שירים וסיפורים הקוראים ליהודים לרבוך בזיקתם לארץ שממנה גורשו, להעדיף מוות בכבוד על חיי-עבדות, למרוד במרכאים, לגרש את הכובשים. אכן, מזימה שטנית.

מי שצפה בכתבה המצויינת של איתן אורן בטלוויזיה, בתוכנית מבט שני של מיכאל קרפין, ראה את תוצאות החינוך הפסול הזה. תמהני על הצנוורה הפנימית של הטלוויזיה, שאיפשרה את הקרנת הכתבה הזאת בעצם ימי המצוקה בשטחים.

230 אלף תלמידים ותלמידות ערביים במערכת-החינוך

הישראלית — 20% מכלל התלמידים — מקבלים חינוך לאומני. אומנם, וזהו לאומנות יהודית, אך התלמיד הערבי מתרגם אותה, כמובן, אוטומטית למושגים של לאומנות פלסטינית. שירי ביאליק וטשטניחובסקי (מי אתם רמי וותחים ביי?), המעוררים אצל התלמיד היהודי רק שיעמום, מרתקים את התלמיד הערבי. הסיפורים על מרד גטו ורשה נבלעים בצמא. כך צריך לקום על הכובשים, בידיים ריקות מול הקלגסים, לעמוד ולפול בגאווה. ענדי באריקות ניפגש. בדם ואש יהודה נפלה, בדם ואש יהודה תקום. למות או לכבוש את ההר.

מאחורי הטימטום השיגיתי של משרד-החינוך, שהישלה את עצמו שאפשר למנוע מן הדור הערבי הצעיר את תרבותו הלאומית, עומדת רילמה אמיתית. מה צריך פלסטיני צעיר, אורח ישראל, ללמוד בבית-הספר שלו?

מזה הרבה שנים אני הוגה ברעיון, שאני מקווה עדיין להגשים אותו באחד הימים, כשאהיה זקן וחכם. החלום הוא לכתוב ספר-לימוד היסטורי, אשר יספק את רגשותיו של ילד ישראלי לאומי וגא, וגם את רגשותיו של ילד פלסטיני לאומי וגא. ספר שיעלה על נס את ההיסטוריה של הארץ על כל תקופותיה ועל כל גיבוריה, את דוד המלך ואת הח'ליף עומר, את יוסף טרומפלדור, שנפל בתלחי ואת עבד-אל-קאדר חוסייני, שנפל בקסטל.

הרעיון בא לי כשקראתי ספר-לימוד בריטי, ובו פרק על הקרב של האסטינגס, שבו ניצחו הפולשים הנורמאניים ב-1066 את התושבים הסאכסוניים. התרבות הבריטית של ימינו מכילה היא יסודות נורמאניים וסאכסוניים כאחד. השפה האנגלית עצמה היא תערובת של גרמנית-סאכסונית וצרפתית-נורמאנית. הייתי סקרן לדעת: מה לומד ילד בריטי בימינו על הקרב ההוא? עם איזה צד הוא מזדהה?

התשובה היא: עם שני הצדדים כאחד. שניהם מתוארים כאהר, כחלק מן ההיסטוריה של הארץ.

אנחנו נתונים עדיין בעיצומו של הקרב בין שני העמים, וקשה להניח כשספר כזה יכול להתקבל כיום. אך משהו בכיוון זה צריך להיעשות, אם רוצים לשמור על זיקתו של התלמיד הערבי למדינה. זיקה זו לא תוכל לבוא על חשבון זיקתו הלאומית הטבעית, ועל השבונה.

יש למצוא את היסנתויה בין השתיים. ביאליק ומחמוד דרוויש, משה רבנו ומחמוד הנביא, בלאדי, בלאדי (ארצי ארצי!) ועוד לא אבדה.

תלמידיו של סר אוולין

כל בני גילי וזכרים את השם בארקר. סר אוולין בארקר, מפקד האוגדה הבריטית המוטסת השישית (ה"כלניות"), התרגו באחד הימים על מעשיהטרור של היהודים, ואסר על חייליו להיכנס לבתי-עסק ולבתי-קפה יהודיים. "הכו אותם במקום שזה כואב להם, בכיסים" אמר בפוקדתיים מפורסמת.

זה עורר זעם עצום ביישוב. היה ברור שבארקר (ג'ובח", כאנגלית) הוא אנטי-שמי.

עכשיו יש המציעים לאסור על פועלים מן השטחים הכבושים לעבור בישראל, לסגור בתי-עסק ערביים, להפעיל עוצר

בסיטונות ולהטיל על הערבים עונשים קולקטיביים שונים, שיפגעו כפרנסתם.

"הכו אותם במקום שזה כואב להם, בכיסים" האם סר אוולין היה טיפש? לאו דווקא. האם יורשו הישראליים הם טיפשים? לאו דווקא. אבל הם מזלזלים ב"מקומיים". לכובשים יש טנקים ותותחים. לנייטיוס אין טנקים ותותחים. כך סבורים הבארקרים. מעידים על עליונות הכבושים הם נחותים.

בינתיים הפכו הנייטיוס של אמתול לבארקרים של היום, והם מזלזלים ב"מקומיים". הרבה גנרלים הפסידו הרבה מילחמות מפני שהם זילזלו באוייב. הרבה בארקרים נוצחו על-ידי הנייטיוס, בגלל אותה הסיבה.

תמהני אם הוא חי עדיין. סר אוולין בארקר. יתכן שהוא יושב עכשיו בגינה הקטנה שלו, אי-שם באנגליה, וצוחק.

מוסד לשרותי-מין

לפני הרבה שנים שוחחתי עם זונה שחורת-עור בלונדון. היא סיפרה לי שהיא אחות רחמניה, בת ג'מייקה, ושהיא עובדת בזנות כדי לצבור כסף לנרונה. אז תחזור לג'מייקה כגברת. שאלתי אותה אם לא קרה לה מעולם שלקוח מצא חן בעיניה ומשך אותה מבחינה מינית. תשובתה נחרטה בזיכרוני:

"זה קורה לי לפעמים. אבל אז אני כלי-כך מתביישת!" פסקו רומה לוח שמעתי השבוע בסרט של ליזי בורדן, נערוח עובדות. כמה זוגות משוחחות בנייהן על יחסיהן עם גברים. אחת אומרת: "אני כבר חיה עם חברי כמה שנים, ומעולם לא בגדתי בו!"

הזנות לא נראתה לה כ"בגידה", מפני שהיחסים בין הזונה והלקוח אינם קשורים בגיש מצידה. אלה הם יחסים מיקצועיים בין מגישת-שרות ובין צרכן. מבחינת האשה, שום רגש אינו יכול להשתלב בעניין. שום אשה לא היתה מסוגלת לעבוד במיקצוע זה אלמלא היה מנותק לגמרי מכל רגש. מכאן הגירסה שכמעט כל הזנות הן בעצם לסביות, המשקיעות את רגשותיהן ביחסי-מין מסוג אחר.

ליזי בורדן, פמיניסטית אמריקאית, מגסה בסרט זה לתאר את הזנות בעיני אשה. אין פה התמונה השיגרתית של נערת-רחוב מנוצלת, מדוכאת על-ידי סרטור כבד, נרדפת על-ידי המיטרה, מאויימת על-ידי לקוחות אלימים. אין כאן גם התמונה הרגילה של הזונה המיסכנה, המנוצלת על-ידי התברה הגברית.

זהו סרט כמעט-בידורי על בית-זוננות אכסלוסיבי לאנשי המעמד הבינוני בניו-יורק. העובדות הן מיוחדות מפני שאינן מיוחדות. הן דומות לכל קבוצה אחרת של נשים. יש בוגרת אוניברסיטה, יש פירחית, יש לבנות ושחורות.

בורדן

אלה הן צעירות יהודיות מה הן עושות. הן עובדות בשביל כסף. הן שולטות במצב. הן מסרבות להגיש שרותי-מין למי שאינו מוצא חן בעיניהן. הסרט מתאר את הגברים מבעד לעיני הנשים האלה — והמסקנה היא שהמין הגברי כולו הוא די מגעיל. וגם די מיסכן.

מרוע הם באים לבית-זוננות? הם רוצים להגשים את הפנטזיות המיניות שלהם, שאין הם מעוים לגלות אותן בבית. הם המחפשים חברה או חיבה. יש הרוצים בעצם רק לשוחח. אחרים רוצים רווקא כמין המנותק מכל רגש והתחייבות.

יש הרבה מין בסרט, אבל המין אינו מיני. זהו מין כפי שהוא נראה לנשים עצמן, והן שולטות בו בכל שלב, משתדלות להנעים כשהן מתחשק להן, עושות זאת בשיעמום מופגן כשהן רוצות להעניש. הן מוכנות להציג פוזות, לפעול בצמד, להכות, לקשור את הגבר, לנשק, לזייף אורגזמה, לרבר — הכל הוא חלק מן העבודה. שרות ללקוח, תמורת תשלום.

יש רק אדם אחד המנצל את הבנות האלה — לואי, המאראם, (אלן מקאלדורף), זונה-לשעבר, רודנית, קשוחה, בעלת חוש אסתטי ושיאפה לסר. שני הרברים שאני הכי אוהבת בחיים זה מין וכסף. רק במאמור גיליתי ששני הרברים האלה קשורים זה בזה.

זהו סרט שירגיזו הרבה אנשים, החל בפמיניסטיות אורתודוקסיות וכלה במטיי-מוסר. גרמה לי שרוב הנשים יודוה בנקל עם הנשים העובדות בסרט, שהן באמת די סימפאטיות. בייחוד "מולי" (לואיזה סמית), בוגרת-המיכללה, האומרת "אני מעדיפה להשכיר את הגוף שלי מאשר את השכל שלי" ואילו הגברים יראו את עולמיהן כפעם הראשונה מבעד לעיניהן של נשים אינטליגנטיות, שהשקיעו הרבה מאמצים במחקר מוקדם.

התנצלות

אינני סובל את ברברה סטרייטאנד. היא עיצבנה אותי הרבה פעמים. אמרתי עליה בליבי הרבה דברים מגעילים.

אני מתנצל. ראיתי אותה בסרט NUTS (פסיכית" בעברית), שמפיצו בארץ הרביקו לו, משום-מה, את השם הכבד והמגושם שאלה שני שפיות.

סרט נהדר. מישחק נהדר של ברברה. וגם של כל האחרים. אני לוקח בחזרה כל מה שאמרתי עליה בליבי, ואומר עכשיו את ההיפך.

אגב, ברברה מגלמת בסרט את רמותה של זונה. כשיא הסרט היא מגדירה את המיקצוע — והמילים כאילו לקוחות מן הסרט הקודם שראיתי, נערוח עובדות.